

Uchwała Nr IX/86/2024
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 28 listopada 2024 roku

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424 ze zm.), Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Nr V/32/2024 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 25 lipca 2024 roku w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025”.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU w JAŚLE

Grzegorz Pers

Barbara Ent-Lohila

Powiat Jasielski

Załącznik do Uchwały Nr IX/86/2024
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 28 listopada 2024 roku

***„Powiatowy program profilaktyczny
w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych
metod wychowawczych w stosunku do dzieci
w rodzinach zagrożonych przemocą domową
w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025”***

Jasło, 2024 rok

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Podstawa prawna	4
2. Charakterystyka problemu przemocy domowej	5
3. Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze dziecka	10
4. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą.....	13
5. Profilaktyka jako element skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej..	16
6. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie jasielskim	17
7. Cele i zadania, realizatorzy, harmonogram i wskaźniki realizacji Programu	35
8. Adresaci Programu.....	40
9. Sposób realizacji Programu	40
10. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość Programu	40
11. Finansowanie Programu	41
12. Zakładane rezultaty Programu.....	41
Podsumowanie	42

Wstęp

„Dzisiejsze nieśmiałe dziecko, to to, z którego wczoraj się śmialiśmy. Dzisiejsze okrutne dziecko, to to, które wczoraj biliśmy. Dzisiejsze dziecko, które oszukuje, to to, w które wczoraj nie wierzyliśmy. Dzisiejsze zbuntowane dziecko, to to, nad którym wczoraj się znęcaliśmy”.

- R. Roussel

Dzieciństwo i środowisko rodzinne odgrywają w życiu człowieka bardzo ważną rolę, bowiem to właśnie w obrębie rodziny dziecko zawiera pierwsze relacje. Obraz samego siebie, czy poczucie własnej wartości, kształtowany jest u dziecka od momentu jego urodzenia się, poprzez uczenie się spostrzegania siebie w wyniku reakcji innych osób na jego organizm i zachowanie. Oddziaływania środowiska rodzinnego są bardzo silne i w głównej mierze kształtują osobowość człowieka.

Wychowanie i zwyczaje panujące w rodzinie mają wpływ na to, jakim człowiekiem w przyszłości będzie dziecko. Obowiązkiem rodziców/opiekunów prawnych jest przede wszystkim zapewnienie dziecku bezpieczeństwa, poczucia przynależności, a także właściwych warunków do prawidłowego rozwoju psychofizycznego.

Niestety, w wielu rodzinach występują problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb dziecka. Niewłaściwe postawy i metody wychowawcze, a także zachowania przemocowe wobec dzieci prowadzą do powstania śladów w osobowości dziecka odbijających się negatywnie na całym jego życiu i sposobie kształtowania relacji z innymi ludźmi, w tym również współmałżonkiem i własnymi dziećmi w przyszłości.

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej jest profilaktyka. Zadanie powiatu w wyżej wymienionym zakresie zostało ujęte w art. 6 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W myśl ustawy do zadań powiatu należy: „opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową”.

Celem niniejszego Programu profilaktycznego jest promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych wśród rodziców i opiekunów prawnych dzieci z powiatu jasielskiego.

1. Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania niniejszego Programu stanowią:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
5. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.
6. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2023-2030 przyjęta Uchwałą Nr XCI/672/2024 Rady Powiatu w Jasle z dnia 26 kwietnia 2024 roku.

2. Charakterystyka problemu przemocy domowej

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej wskazuje, że jako przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia; naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną; powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę; ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej; istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa powoduje wiele negatywnych konsekwencji w życiu osób krzywdzonych, zarówno psychicznych, jak i fizycznych, a w szczególności naraża na utratę zdrowia lub życia. Istotnym aspektem przemocy jest dysproporcja sił w relacji stron. Osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę siły, potencjalną lub wykorzystywaną, nad słabszą osobą. Przemoc domowa może przybierać różne formy:

- **Przemoc fizyczna** to działanie zwrócone przeciwko fizyczności drugiej osoby. Może występować w dwóch postaciach - czynnej lub biernej. Przemoc fizyczna czynna wiąże się z naruszeniem nietykalności fizycznej, a więc obejmuje wszelkie działania przemocowe, które powodują urazy na ciele lub są z nim związane, m. in.: szarpanie, kopanie, popychanie, policzkowanie, duszenie, zadawanie ran ciętych lub szarpanych. Przemoc bierna przejawia się różnego rodzaju zakazami, np. zakazem mówienia w określonym czasie, poruszania się, zakazem zaspokajania potrzeb fizjologicznych.
- **Przemoc psychiczna** to wszelkie słowa, postawy mające na celu kontrolowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Działania przemocowe służą uzależnieniu od sprawcy poprzez obniżanie poczucia własnej wartości osoby doznającej przemocy, wzmacnianie bezsilności. Przykłady przemocy psychicznej to m.in.: poniżanie, zawstydzanie, wyzywanie, krytykowanie, szantażowanie, ograniczanie kontaktu z innymi, narzucanie własnego zdania, poglądów, wmawianie choroby psychicznej.
- **Przemoc seksualna** polega na naruszeniu intymności drugiej osoby, jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności. Przykłady przemocy seksualnej

to m.in.: wymuszanie aktywności seksualnej, molestowanie seksualne, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do oglądania pornografii.

- **Przemoc ekonomiczna** – osoba stosująca przemoc ekonomiczną używa pieniędzy lub innych dóbr materialnych po to, aby uzależnić od siebie finansowo drugą osobę. Ten rodzaj przemocy przejawia się niezaspokajaniem potrzeb materialnych członków rodziny, zaciąganiem długów bez wiedzy lub zgody członków rodziny, nadmierną kontrolą wydawanych pieniędzy, odbieraniem zarobionych pieniędzy, a nawet utrudnianiem podjęcia lub wykonywania pracy zarobkowej przez partnera, partnerkę. Ponadto, jednym z rodzajów przemocy ekonomicznej jest również uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego.
- **Zaniedbanie** dotyczy niezaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Jest to forma przemocy, która może mieć charakter zarówno przemocy fizycznej, jak i przemocy psychicznej. Zaniedbanie to przede wszystkim obojętność, ignorowanie potrzeb zależnej od nas osoby, odmawianie opieki, brak pomocy w chorobie, w tym niezapewnienie opieki lekarskiej, odmawianie troski i miłości.
- **Cyberprzemoc** oznacza wszelkiego rodzaju działania przemocowe stosowane przy pomocy urządzeń elektronicznych (np. telefonu, komputera). Do zachowań z zakresu cyberprzemocy zaliczane są m.in.: uporczywe utrzymywanie kontaktu poprzez dzwonienie, wysyłanie wiadomości SMS, obrażanie, „hejtowanie”, kontrolowanie prywatnej korespondencji, publikowanie prywatnych zdjęć, wizerunku drugiej osoby bez jej zgody.

Podejmując działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej należy zwrócić uwagę na fakt powszechności mitów i stereotypów panujących wśród społeczeństwa, które przekonują o słuszności braku reakcji ze strony świadków, zobowiązują osobę doznającą przemocy domowej do milczenia i utwierdzają osoby stosujące przemoc w przekonaniu o bezkarności ich czynów. Obecność fałszywych przekonań wpływa na bierne postawy świadków i osób doznających przemocy domowej. Najczęściej spotykane mity i stereotypy na temat przemocy domowej zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

MITY I STEREOTYPY	FAKTY
Przemoc domowa to prywatna sprawa i nikt poza jej członkami nie powinien się tym zajmować.	Przemoc domowa jest przestępstwem ściganym z urzędu, a obowiązek powiadomienia właściwych organów o swoich podejrzeniach lub popełnionym przestępstwie to również obowiązek społeczny. Każdy ma prawo zapobiegać krzywdzeniu i reagować na nie.
Nikt nie powinien się wtrącać w sprawy rodzinne - nie ujawnia się tajemnic rodzinnym.	Przekonanie to nakazuje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi, zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. Przełamanie milczenia jest konieczne do przerwania przemocy.
To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.	Przemoc domowa rzadko jest przypadkowym, jednorazowym incydentem. Brak podejmowania skutecznych działań sprawia, że przemoc pojawia się coraz częściej.
Osoba doznająca przemocy jest sama sobie winna. Zasłużyła sobie na przemoc.	Osoba stosująca przemoc wykorzysta każdy pretekst do stosowania przemocy. Nikt nie zasługuje na krzywdzenie, ani nie tłumaczy przemocy wobec drugiego człowieka. Dla przemocy nie ma usprawiedliwienia. Należy podkreślać, że za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi osoba stosująca przemoc, a nie osoba jej doznająca.
O przemocy domowej można mówić w sytuacji, gdy są widoczne ślady na ciele.	Zdecydowanie częściej od przemocy fizycznej stosowana jest przemoc psychiczna. Siniaki, zadrapania, złamania to obserwowalne skutki przemocy, jednak poniżanie, czy wyśmiewanie są równie dotkliwe dla osoby doznającej przemocy.
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	Rzeczywistym powodem pozostawania w relacji przemocowej często jest lęk, strach, poczucie wstydu, trudna sytuacja materialno-bytowa, czy obawa przed stygmatyzacją społeczną.
Dzieci potrzebują ojca, nawet jeśli on używa przemocy.	Dzieci do prawidłowego rozwoju potrzebują miłości, poczucia bezpieczeństwa i szacunku. Wychowując się w rodzinie, w której doznają przemocy są narażone na

	problemy emocjonalne oraz nabywanie negatywnych wzorców zachowania.
Bite dzieci wyrastają na porządnymi ludźmi.	Osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie żyją w przekonaniu, że siła fizyczna, przemoc, agresja są sposobami osiągania celów. Ponadto, m.in. nabywają negatywne wzorce zachowania i mają trudności w konstruktywnej komunikacji.
Rodzice mają prawo stosować przemoc wobec dzieci, w tym karać ich w sposób, który uważają za stosowny.	Dziecko nie jest własnością rodziców i nikt nie ma prawa go krzywdzić. Zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.
Osoby stosujące przemoc to osoby chore psychicznie.	Nie ma bezpośredniego związku między stosowaniem przemocy a chorobą psychiczną. Przemoc jest próbą przejęcia całkowitej kontroli nad drugą osobą.
Przyczyną przemocy jest alkoholizm.	Alkohol nie jest bezpośrednią przyczyną przemocy, jednak ułatwia jej stosowanie. Często osoby stosujące przemoc usprawiedliwiają swoje postępowanie stanem nietrzeźwości. Mimo, iż występuje silna korelacja pomiędzy stosowaniem przemocy a używaniem alkoholu należy pamiętać, że uzależnienie nie zwalnia z odpowiedzialności za czyny osoby stosującej przemoc.
Przemoc domowa to problem marginesu społecznego.	Problem przemocy domowej może wystąpić we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od sytuacji ekonomiczno-bytowej, wykształcenia, czy przekonań religijnych.
Korzystanie z pomocy społecznej to wstyd.	Pomoc społeczna oferuje pomoc i wsparcie osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, m.in. zaangażowanie pracowników socjalnych, poradnictwo specjalistyczne, czy świadczenia materialne.

Przemoc zawsze jest działaniem szkodliwym i krzywdzącym dla osoby jej doznającej. W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące kryteria przemocy, tj.:

- intencjonalność i celowość działania osoby stosującej przemoc,
- zachowania krzywdzące drugą osobę,
- relacja władzy,
- konsekwencje w różnych sferach życia u osób doznających przemocy,
- łamanie prawa, norm i zasad,
- odwoływanie się do patologicznych i destrukcyjnych mitów i stereotypów,
- dynamika narastania przemocy.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym zdarzeniem. Ostatnie z zaprezentowanych powyżej kryteriów, dynamika narastania przemocy, odnosi się do tzw. cyklu przemocy, który składa się z fazy narastania napięcia, fazy ostrej przemocy oraz fazy miodowego miesiąca.

W **fazie narastania napięcia** dominuje frustracja, stres, niski poziom komunikacji, wysokie napięcie. Osoba odpowiadająca za stosowanie przemocy staje się rozdrażniona, ma trudności z kontrolowaniem emocji, zachowań. Każdy szczegół staje się odpowiednim pretekstem do wszczęcia konfliktu lub awantury. **Faza ostrej przemocy** to faza wybuchu, w której skumulowane napięcie eksploduje. Wybuch gniewu, złości jest mocno nieadekwatny do przyczyny, która rzekomo jest powodem sytuacji – przyczyną eskalacji przemocy zazwyczaj jest jakiś drobiazg. Osoba doznająca przemocy czuje się bezradna, przerażona, często po fazie ostrej przemocy podejmuje decyzję o poszukiwaniu pomocy, zgłoszeniu sprawy na policję, jednak ostatecznie działania osoby stosującej przemoc, które są związane z kolejną fazą (fazą miesiąca miodowego) powodują, że osoba doznająca przemocy wycofuje się i pozostaje w relacji przemocowej. **Faza miesiąca miodowego** następuje bezpośrednio po fazie ostrej przemocy. Osoba stosująca przemoc deklaruje chęć poprawy, zadośćuczynienia, dąży do zatrzymania ewentualnych działań podjętych przez osobę doznającą przemocy (zgłoszenie faktu przemocy, wniosek rozwodowy, itp.). Ponadto, w fazie miodowego miesiąca, osoba stosująca przemoc próbuje usprawiedliwić swoje zachowanie czynnikami zewnętrznymi, a także wzbudzić poczucie winy u osoby doznającej przemocy.

Poszczególne fazy przemocy mogą trwać kilka dni lub nawet kilka tygodni. Zazwyczaj przemoc eskaluje, prowadzi do ponoszenia coraz większych szkód i cierpienia przez osobę doznającą przemocy. Niezatrzymanie cyklu przemocy przez osobę doznającą przemocy lub interwencję zewnętrzną sprawia, że po fazie miesiąca miodowego następuje ponownie faza narastania napięcia, a cykl przemocy trwa nadal.

3. Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze dziecka

Susan Forward, autorka książek podejmująca tematykę psychologii rodziny, definiuje rodzinę *jako system, grupę wzajemnie powiązanych ze sobą ludzi, z których każdy oddziałuje silnie na pozostałych, często w sposób ukryty*. Ponadto określa rodzinę jako skomplikowaną sieć emocji i uczuć takich jak miłość, zazdrość, duma, zmartwienie, radość. Zdaniem autorki emocje te pojawiają się nieoczekiwanie i są efektem rodzinnych postaw, sposobów wzajemnego postrzegania się i wzajemnych stosunków.

Rodzina, jako podstawowe środowisko wychowawcze, ma ogromny wpływ na kształtowanie się osobowości dziecka poprzez działania podejmowane w procesie wychowania. Wychowanie to zbiorowy wpływ wszystkich czynników środowiskowych, które oddziałują na rozwój i zachowanie dziecka. Długotrwałe oddziaływanie rodziców w sposób względnie trwały kształtuje więc fundamentalne właściwości osobowościowe ich dzieci.

Psycholog osobowości Walter Mischel sugerował, iż wpływ środowiska zwykle przeważa nad wszystkimi innymi wpływami, w tym nad wszelkimi cechami wrodzonymi. Rodzina pochodzenia wywiera wpływ na każdy aspekt dorosłego życia, kształtuje świadome i podświadome postępowanie oraz postawy życiowe. Przede wszystkim przekazuje dziecku wartości społeczne, normy moralne, obyczajowe, wierzenia religijne i światopogląd, stereotypy społeczne, postawy wobec innych.

Rola rodziny w życiu dziecka jest niezwykle istotna, bowiem to właśnie w obrębie rodziny dziecko zawiera pierwsze relacje. Podstawą prawidłowych relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi jest przede wszystkim miłość, akceptacja, szacunek dla dziecka, w tym szacunek do jego uczuć i potrzeb, zaufanie, respektowanie granic dziecka, a także właściwa komunikacja.

Istotnym elementem prawidłowego procesu wychowania jest również stawianie realnych wymagań dziecku i egzekwowanie tychże wymagań poprzez wytyczanie jasnych granic i konsekwencji. Wytyczanie granic jest procesem, w którym rodzice uczą dzieci obowiązujących zasad i oczekiwanych zachowań obowiązujących w rodzinie, społeczeństwie i w kulturze. Gdy rodzice ustalają pewne granice to dla dziecka jest to pewnego rodzaju drogowskaz, którego należy się trzymać, aby postępować właściwie. Ustalają w ten sposób zasady, które podlegają kontroli i nadzorowi, a w przypadku niestosowania się do zasad, konsekwencjom. Granice powinny być dostosowane do poziomu rozwoju dziecka. Niektóre granice powinny być niezmiennie. Są jednak granice, które muszą i powinny zmieniać się wraz z rozwojem dziecka.

Jednym z ważniejszych obszarów dotyczących oddziaływania dorosłych na dziecko są postawy rodzicielskie, czyli stosunek do dziecka wyrażany w aspekcie poznawczym, emocjonalno-motywacyjnym i behawioralnym. Aspekt poznawczy postaw rodzicielskich odnosi się do tego, co rodzice wiedzą o swoim dziecku, co o nim myślą, jakie mają na jego temat przekonania i w jaki sposób go rozumieją. W przypadku aspektu emocjonalno-motywacyjnego istotne jest, co rodzice czują wobec swojego dziecka i w związku ze swoim dzieckiem oraz jaka jest ich motywacja do wspierania rozwoju dziecka i jego funkcjonowania w różnych sytuacjach życiowych. Aspekt behawioralny odnosi się natomiast do podejmowanych zachowań rodziców wobec dziecka. Poprzez postawy rodzicielskie rodzice kształtują cechy osobowości dziecka, wpływają na poczucie wartości dziecka, intelekt, styl myślenia i rozwiązywania problemów, cele, plany życiowe, osiągnięcia, a także poziom przystosowania społecznego.

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dominuje przede wszystkim postawa akceptacji dziecka, uznania jego praw i autonomii, współdziałania. Dzięki takim postawom dziecko wzrasta w oparciu o poczucie bycia akceptowanym i kochanym, co bezpośrednio wpływa na poczucie bezpieczeństwa dziecka i zadowolenia z własnego istnienia. Rodzice, którzy w wychowaniu przejawiają prawidłowe postawy rodzicielskie postępują z dzieckiem w sposób rozważny, wytyczają zadania i obowiązki adekwatne do poziomu rozwoju dziecka, poświęcają mu czas i uwagę. Ponadto, istotnym elementem jest również przejawianie postawy wspierającej samodzielność dziecka, umożliwianie nawiązywania kontaktów społecznych, stwarzanie warunków sprzyjających samodzielnemu podejmowaniu przez dziecko decyzji i ponoszenia odpowiedzialności za własne postępowanie. Opisane wyżej działania wychowawcze rodziców warunkują prawidłowy rozwój dziecka, a w konsekwencji ukształtowanie dojrzałej osobowości.

Poniżej zaprezentowane zostały metody oddziaływań wychowawczych, które rodzice mogą stosować w procesie wychowania:

- **Metoda modelowania** – to jedna z najskuteczniejszych metod wychowania, odwołująca się do obserwacji i naśladowania przez dzieci zachowań osób dorosłych. Rodzice, szczególnie w pierwszych latach życia dziecka, to ideały, które imponują pod każdym względem. Dzieci są bezkrytyczne wobec swoich rodziców, obserwują ich, identyfikują się z nimi i próbują naśladować, czyli zachowują się w podobny sposób. Ważne jest, aby przekaz ze strony rodzica był spójny z jego postępowaniem.
- **Metoda perswazji** - metoda oddziałująca za pomocą słowa. Polega na wyjaśnianiu, argumentowaniu, tłumaczeniu zasad postępowania, odwoływaniu się do przykładów,

pytaniu o zdanie dziecka na dany temat. Ta metoda wychowawcza znajduje zastosowanie wobec starszych dzieci.

- **Metoda zadaniowa** - polega na zaaranżowaniu dzieciom konkretnych sytuacji zadaniowych, które wymagają współpracy i podjęcia wysiłków, by zrealizować określony cel mający doprowadzić do wzrostu wiedzy i wzbogacenia dzieci o nowe doświadczenia oraz umiejętności. Dzięki wykorzystywaniu metod zadaniowych dzieci uczą się negocjowania, konstruktywnej komunikacji, akceptacji norm społecznych.
- **Dyskutowanie i wyjaśnianie** – metoda polegająca na wymianie zdań pomiędzy rodzicami i dziećmi. Porozumiewanie się powinno mieć charakter partnerski, bez krytykowania i osądzania oraz odbywać się z wykorzystaniem analizy, oceny argumentów zarówno dziecka, jak i rodzica, uwzględniania potrzeb każdej ze stron. Zadaniem rodzica jest dzielenie się własnym doświadczeniem, interpretowanie pewnych faktów, ukazanie dróg dojścia do wyznaczonych sobie przez dziecko celów i zadań.
- **Inspirowanie i stymulowanie aktywności dziecka** – polega na mobilizowaniu dziecka do wyznaczania sobie celów i wspieraniu dziecka w dążeniu do realizacji tychże celów. Rolą rodziców w tej metodzie jest podpowiadanie kierunków działań i zachęcanie dziecka do ambitnych osiągnięć.
- **Wyrażanie aprobaty i dezaprobaty** – to metoda polegająca na wyrażaniu akceptacji lub braku akceptacji dla podejmowanych działań przez dziecko i jego zachowań. Istotą tej metody jest stymulowanie dziecka do powtarzania działań, które służą jego rozwojowi oraz strofowaniu reakcji, zachowań niepożądanych.
- **Dostarczanie wiedzy i ćwiczenie** – podstawę tej metody stanowi edukowanie dziecka na temat prawidłowych sposobów postępowania w określonych kontekstach sytuacyjnych. Istotą tej metody jest wyposażenie dziecka w wiedzę na temat akceptowanych społecznie form postępowania i wzmacnianie prawidłowych zachowań dziecka poprzez ćwiczenie i udzielanie wskazówek postępowania.
- **Metoda kar i nagród** – to metoda wywodząca się z psychologii behawiorystycznej. Polega na stosowaniu kar, które pełnią funkcję wzmocnień negatywnych, a ich celem jest wygaszenie nieakceptowanych zachowań dziecka. Pełnią także funkcję nagród, wzmocnień pozytywnych, których celem jest utrwalenie i wzmocnienie konstruktywnych zachowań. Należy podkreślić, że zbyt surowe kary, nieadekwatne do wykroczenia, są niewłaściwe. W metodzie kar i nagród, nagrody powinny dominować nad karami i powinny być stosowane nieregularnie, by dziecko nie przyzwyczaiło się, że zawsze za dane zachowanie

otrzyma nagrodę. Przed przyznaniem nagrody lub wymierzeniem kary należy wyjaśnić dziecku za co i dlaczego jest nagradzane lub karane.

- **Metoda stosowania konsekwencji** – polega na stosowaniu wcześniej zapowiedzianych konsekwencji w odpowiedzi na niepożądane zachowanie dziecka, przekroczenie przez dziecko ustalonych wcześniej granic. Należy pamiętać, że brak konsekwencji jest błędem, ale błędem jest również konsekwencja bezwzględna. Dziecko musi wiedzieć, że jego prośba ma znaczenie, może być wysłuchana i jeśli istnieją ku temu uzasadnione powody, decyzja rodziców może być zmieniona. Zarówno granice, jak i konsekwencje powinny być ustalone wcześniej z dzieckiem i uwzględniać zarówno potrzeby dziecka, jak i rodzica.

Konstruktywne metody wychowawcze powinny uwzględniać przede wszystkim podmiotowość dziecka i aktualny kontekst sytuacyjny. Nie ma jednego schematu wychowawczego, który rodzice powinni stosować wobec dzieci, natomiast jest dostępnych wiele metod wychowawczych, które stosowane systematycznie i konsekwentnie mogą warunkować prawidłowy rozwój dziecka.

Rodzina bezpośrednio oddziałuje na dziecko przez całe życie, od momentu urodzenia do chwili opuszczenia przez nie domu rodzinnego. Ponadto, wpływ pośredni rodziny na życie człowieka trwa do końca jego życia. Ważne jest więc, aby rodzice byli pierwszymi osobami oddziałującymi na dziecko w jak najbardziej optymalny sposób.

4. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą

Przemoc domowa jest problemem społecznym mogącym dotknąć każdego z nas, bezpośrednio lub pośrednio w sytuacji, gdy dotyczy naszych najbliższych lub otoczenia. To problem złożony i wieloaspektowy, który jest jednym z najgroźniejszych zjawisk patologicznych aktualnych czasów. Celem stosowania przemocy jest utrzymanie pełnej kontroli nad drugą osobą, chęć zapanowania nad emocjami i myślami drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Należy podkreślić, że przemoc domowa jest zjawiskiem, które występuje niezależnie od sytuacji materialnej, czy też struktury rodziny. Czynnikiem, które zwiększają ryzyko wystąpienia przemocy domowej są m.in. alkoholizm, nadmierne spożywanie alkoholu, używanie środków psychoaktywnych, skrajna bieda. Przemoc domowa występuje w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, w których prawidłowe funkcjonowanie z pewnych przyczyn jest zaburzone.

Zaburzone relacje uczuciowe pomiędzy członkami rodziny, nieprawidłowe postawy rodzicielskie, tj.: dystans lub nadmierna koncentracja na dziecku, zaburzają prawidłowy rozwój psychofizyczny dziecka i kształtowanie się dojrzałej osobowości. W konsekwencji prowadzi to do deprivacji potrzeb dziecka takich, jak: potrzeba miłości, bezpieczeństwa, szacunku, przynależności. Nadmierny dystans uczuciowy wobec dziecka przejawia się w agresywnych zachowaniach rodzica w relacji z dzieckiem, unikaniu dziecka, lekceważeniu jego potrzeb, czy też odtrącaniu go. Natomiast nadmierna koncentracja na dziecku prowadzi do kolejnych skrajności jakimi są: nieadekwatna kontrola dziecka, nadmierna ingerencja w życie dziecka, hamowanie jego aktywności i samodzielności. Niewłaściwe postawy wychowawcze rodziców prowadzą do kształtowania się u dziecka niepożądanych społecznie cech i zachowań, między innymi takich, jak: kłótniowość, buntowniczność, posługiwanie się kłamstwem, zahamowanie uczuć wyższych. W konsekwencji dziecko może przejawiać wrogość do rodziny, otoczenia lub postawę lękową.

Agresywne i przemocowe zachowania osób dorosłych obecnych w życiu dziecka powodują, że z dużym prawdopodobieństwem w przyszłości dziecko będzie przejawiało podobne zachowania w swoich związkach, relacjach rodzinnych.

Poniżej przedstawiono główne czynniki ryzyka, które mogą wpływać na wystąpienie problemu przemocy domowej:

- nieprawidłowe wzorce,
- brak konstruktywnej komunikacji i relacji między członkami rodziny,
- zaburzenia osobowości, choroby psychiczne,
- uzależnienia od środków psychoaktywnych, w tym alkoholu,
- niski status ekonomiczny,
- brak wsparcia społecznego.

Doznawanie przemocy jest przyczyną długotrwałego stresu, który zaburza codzienne funkcjonowanie, zwłaszcza w sferze emocjonalnej, poznawczej oraz społecznej. Osoba doznająca przemocy doświadcza wielu konsekwencji w wymiarze psychicznym, między innymi takich jak:

- syndrom wyuczonej bezradności,
- syndrom sztokholmski,
- syndrom nieprzebaczonej krzywdy,
- zespół stresu pourazowego,
- poczucie wstydu, lęk,

- obniżony nastrój,
- niskie poczucie własnej wartości.

Skutki poznawcze doznawania przemocy to przede wszystkim:

- problemy z pamięcią i koncentracją,
- uległość i podporządkowanie się,
- niezdolność do podejmowania samodzielnych decyzji.

Niemniej ważne są skutki społeczne spowodowane problemem przemocy domowej, które dotyczą zarówno osób doznających przemocy, jak i stosujących przemoc domową. Jednym ze skutków społecznych zjawiska przemocy domowej jest powielanie schematu przemocy z pokolenia na pokolenia, ale również:

- osobiste tragedie osób doznających przemocy, zarówno jednostek, jak i całych rodzin,
- rozpad rodzin,
- dehumanizacja stosunków międzyludzkich, patologizacja więzi,
- stygmatyzacja, marginalizacja, wiktyimizacja,
- wzrost przestępczości,
- uzależnienia,
- demoralizacja/nieprzystosowanie społeczne,
- zaburzenia psychosomatyczne i psychiczne,
- bezdomność, bezrobocie.

Odpowiedzialna i świadoma postawa rodziców w procesie wychowania i socjalizacji dziecka pozwala na kształtowanie się u dziecka prawidłowych wzorców zachowań, które nie uwzględniają agresji i przemocy. Pożądane postawy i zachowania rodziców to przede wszystkim:

- akceptowanie pierwszych naturalnych reakcji gniewu i traktowanie ich jako sposobu na usunięcie dyskomfortu lub rozładowanie napięcia,
- adekwatne reagowanie na przejawy agresji u dziecka, analizowanie z dzieckiem przyczyn zachowań agresywnych i skutków,
- wskazywanie dziecku granicy między dobrem a złem,
- budowanie bliskich i serdecznych więzi z dzieckiem,
- wychowywanie dziecka w systemie powszechnie akceptowanych wartości, zasad i norm,

- jasne wyznaczanie granic i konsekwencji, praw i obowiązków,
- zaspokajanie i uwzględnianie potrzeb dziecka,
- niestwarzanie dziecku okazji do uczenia się zachowań agresywnych,
- pomaganie dziecku w rozładowywaniu negatywnych emocji, uczucia frustracji w sposób społecznie akceptowany,
- rozwijanie u dzieci umiejętności poszukiwania rozwiązań bez użycia agresji, przemocy,
- wychowywanie dziecka do odpowiedzialności za słowa i własne zachowanie.

5. Profilaktyka jako element skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej

Profilaktyka przemocy domowej polega na podejmowaniu działań skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami, które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi problemu przemocy domowej. Efektywny dialog i współpraca specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, np.: policji, sądownictwa, pracowników pomocy społecznej, prawników, socjologów, ochrony zdrowia, jak również polityków, przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy, przyczynia się do wypracowywania skutecznych sposobów zapobiegania przemocy i minimalizowania jej skutków.

Osoby doznające przemocy domowej, a także ich bliscy wymagają specjalistycznej pomocy ze strony psychologów, psychoterapeutów, a także lekarzy specjalistów psychiatrii. Skuteczność oddziaływań podejmowanych w celu ograniczenia problemu przemocy domowej powinna uwzględniać perspektywę zarówno osoby doznającej przemocy, osoby stosującej przemoc, jak również świadków przemocy.

Konsekwencje doznawania przemocy domowej są niezwykle szkodliwe i długoterminowe, dlatego ważne jest, aby sposoby zapobiegania przemocy domowej i redukcji jej skutków rozpatrywać na trzech poziomach:

- a) Na poziomie społecznym poprzez kształtowanie prawidłowych postaw wobec zjawiska przemocy domowej, w tym postawy braku akceptacji dla jakichkolwiek form przemocy. Istotnym elementem na tym poziomie jest również prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej na temat dostępnych form pomocy oraz danych

teleadresowych lokalnych instytucji działających w obszarze pomocy rodzinie i przeciwdziałania przemocy domowej.

- b) Na poziomie rodziny w postaci działań podejmowanych bezpośrednio w rodzinach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej lub uwikłanych w problem przemocy. Działania profilaktyczne w tym obszarze skoncentrowane są przede wszystkim na wspieraniu funkcji wychowawczych rodziców, opiekunów prawnych, rozwijaniu umiejętności wychowawczych i kompetencji rodzicielskich. Realizowanie działań na poziomie rodziny wymaga szczególnego zaangażowania osób dorosłych odpowiedzialnych za wychowanie małoletnich.
- c) Na poziomie indywidualnym poprzez udzielanie specjalistycznej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i osobom stosującym przemoc domową. Celem pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy jest wzmacnianie ich zasobów, niezależności psychicznej, sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Natomiast kierunkiem pracy z osobą stosującą przemoc jest edukacja w zakresie kontrolowania trudnych emocji, gniewu, przełamanie agresywnych wzorców zachowań i zamiana ich na zachowania pożądane.

Największym sprzymierzeńcem osób stosujących przemoc domową jest obojętność, dlatego tak ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych służących przeciwdziałaniu przemocy w sposób zdecydowany i wieloaspektowy. Bez pomocy z zewnątrz osoby uwikłane w problem przemocy domowej mają o wiele mniejsze szanse na przezwyciężenie sytuacji przemocowej. W perspektywie długoterminowej brak reakcji świadków przemocy domowej, niepodejmowanie działań w rodzinach zagrożonych lub dotkniętych przemocą prowadzi do powielania przez dzieci i młodzież zachowań i schematów obserwowanych w rodzinie pochodzenia w tworzonych przez nich nowych relacjach rodzinnych.

6. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie jasielskim

W celu określenia skali problemu, specyfiki zjawiska przemocy domowej, a także efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych przemocą lub uwikłanych w przemoc, przeprowadzono diagnozę skali zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu jasielskiego w latach 2020-2023.

Diagnoza została opracowana w oparciu o dane statystyczne udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle, Prokuraturę Rejonową w Jaśle, zespoły

interdyscyplinarne funkcjonujące na terenie powiatu jasielskiego, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej z województwa podkarpackiego oraz dane własne Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle.

**Analiza danych statystycznych udostępnionych
przez Komendę Powiatową Policji w Jasle**

Tabela 1. obrazuje dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jasle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 1. Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”			ROK			
				2020	2021	2022	2023
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A”			ogółem 253	ogółem 278	ogółem 247	ogółem 238
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę		181	219	185	199
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwającej procedury		72	59	62	39
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 253	ogółem 278	ogółem 247	ogółem 238
	w tym:	a) miasto		91	84	102	93
		b) wieś		162	194	145	145
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 347	ogółem 361	ogółem 306	ogółem 350
	a) kobiet			224	264	228	211
		w tym:	- do 65 roku życia	184	221	194	183
			- od66 roku życia	40	43	34	28
	b) mężczyzn			40	48	46	45

		w tym:	- do 65 roku życia	34	43	40	37
			- od 66 roku życia	6	5	6	8
	c) małoletnich			83	49	32	94
		w tym:	- dziewcząt	29	23	11	46
			- chłopców	54	20	21	48
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową			ogółem 257	ogółem 280	ogółem 247	ogółem 245
	w tym:	a) kobiet		23	21	23	36
		b) mężczyzn		231	258	223	209
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową			ogółem 6	ogółem 12	ogółem 28	ogółem 81
	w tym:	a) kobiet		0	0	0	2
		b) mężczyzn		6	12	28	79
6.	Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu			ogółem 120	ogółem 136	ogółem 110	ogółem 81
	w tym:	a) kobiet		2	5	3	4
		b) mężczyzn		118	131	106	77
	w tym:	•	doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek	ogółem 0	ogółem 0	ogółem 0	ogółem 0
			doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	ogółem 109	ogółem 113	ogółem 85	ogółem 3
			w tym:	- kobiet	3	3	2
		- mężczyzn		108	110	83	2
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			ogółem 0	ogółem 2	ogółem 0	ogółem 0
8.	Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy			ogółem			

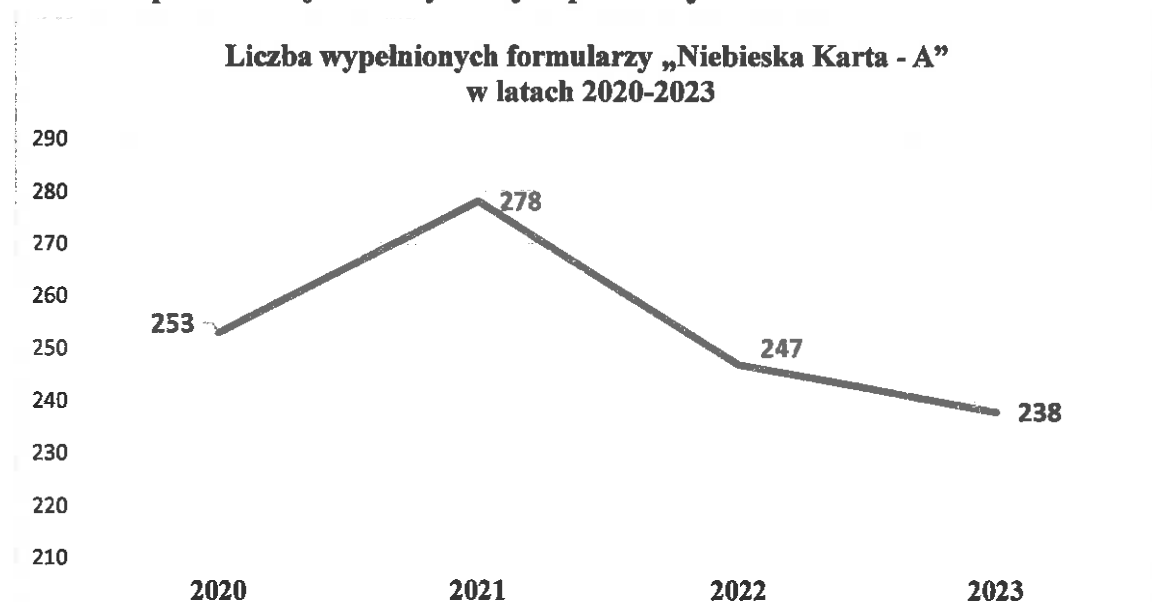
	przemoc fizyczna	149	151	130	148
	przemoc seksualna	11	6	14	9
	przemoc ekonomiczna	1	1	0	9
	przemoc psychiczna	243	269	248	227
	Przemoc podejmowana za pomocą środków komunikacji elektronicznej	-	-	-	5
	Inny rodzaj przemocy	133	110	110	80

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle obrazują liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” z uwzględnieniem szczegółowych informacji na temat osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą oraz osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową. Tabela zawiera między innymi informacje na temat liczby osób, które w trakcie interwencji znajdowały się pod wpływem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, a także liczbę przypadków poszczególnych rodzajów przemocy.

Dane zawarte w Tabeli 1. wskazują na spadek liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w roku 2023 w stosunku do lat poprzednich. Dynamikę liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” na przestrzeni ostatnich 4 lat obrazuje Wykres 1.

Wykres 1. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w latach 2020-2023 przez funkcjonariuszy Policji w powiecie jasielskim

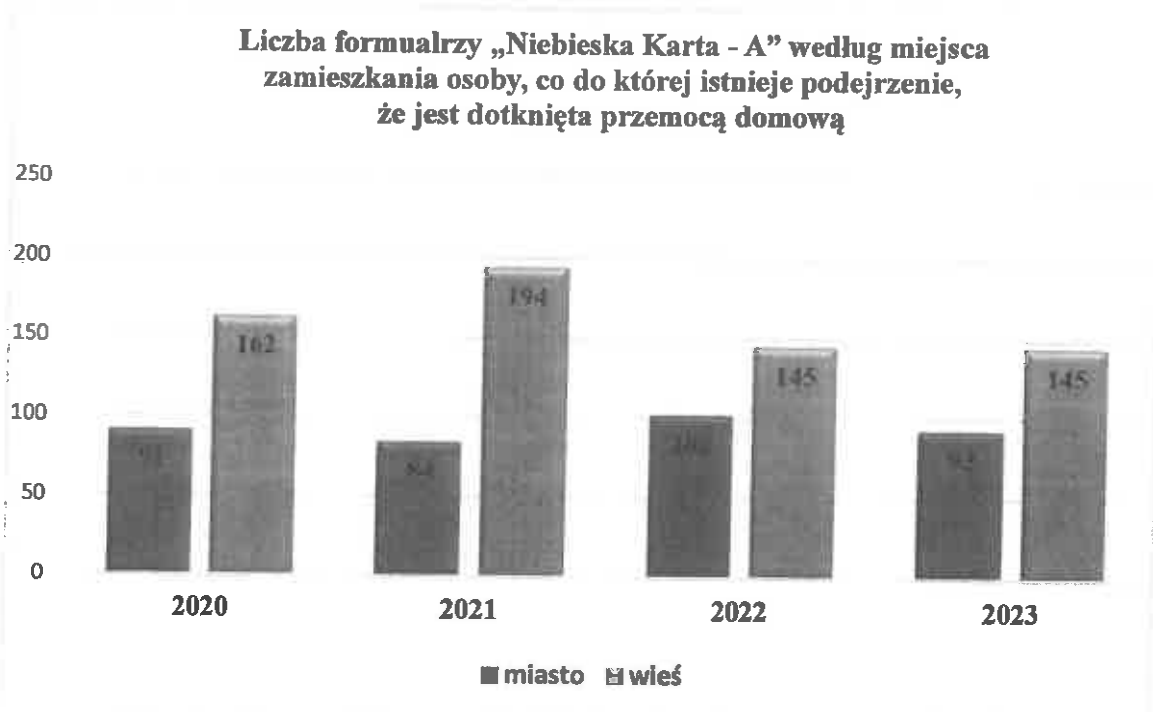

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Przemoc domowa jest problemem występującym niezależnie od miejsca zamieszkania. Dotyczy zarówno osób mieszkających w mieście, jak również osób zamieszkujących obszary wiejskie. Z analizy danych statystycznych udostępnionych przez Komendę Powiatową w Jaśle wynika, że na terenie powiatu jasielskiego zdecydowanie częściej problem przemocy domowej występuje w środowiskach wiejskich. Potencjalną przyczyną takiego stanu rzeczy może być mniejsza świadomość osób zamieszkujących obszary wiejskie na temat zjawiska przemocy domowej oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach wystąpienia przemocy.

Poniższe dane zaprezentowane na Wykresie 2. wskazują na potrzebę zintensyfikowania oddziaływań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie problemu przemocy domowej zwłaszcza w mniejszych miejscowościach, jak również na terenie całego powiatu jasielskiego w celu niwelowania problemu przemocy domowej.

Wykres 2. Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

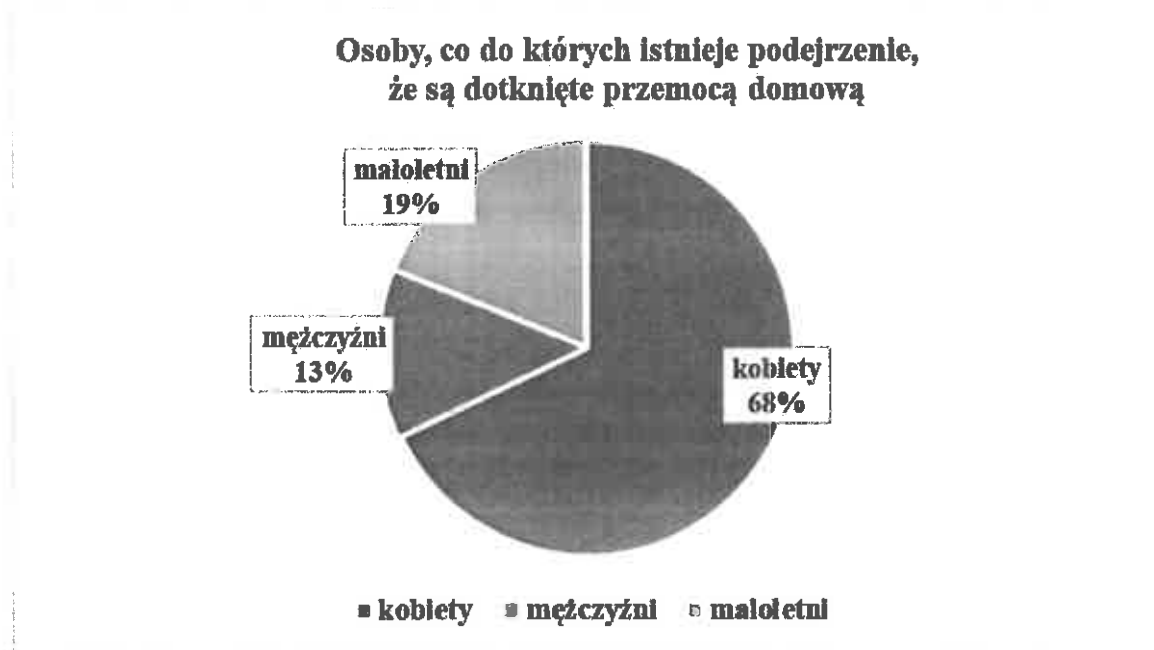

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Zgodnie z danymi statystycznymi udostępnionymi przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle grupą osób najczęściej doświadczających przemocy domowej w powiecie jasielskim są kobiety, w następnej kolejności to mężczyźni i małoletni. Kolejny Wykres 3. prezentuje procentowe ujęcie osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej

z podziałem na kobiety, mężczyzn i małoletnich z terenu powiatu jasielskiego na przestrzeni ostatnich 4 lat.

Wykres 3. Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową (ujęcie procentowe)

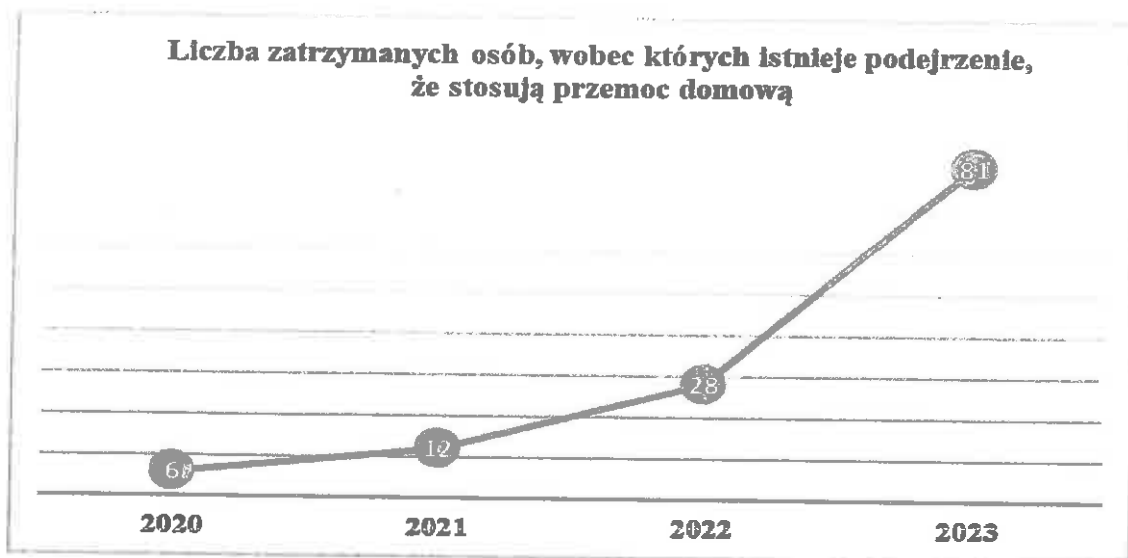

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Zgodnie z powyższym wykresem można stwierdzić, że mężczyźni stanowią grupę osób najrzadziej doznających problemu przemocy domowej i jednocześnie najczęściej odpowiadają za problem przemocy domowej na terenie powiatu.

Na przestrzeni ostatnich 4 lat w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej zatrzymano 127 osób, w tym 2 kobiety. Na uwagę zasługuje fakt, iż tylko w 2023 roku zatrzymano aż 81 osób, co sugeruje wzrost jakości działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie jasielskim.

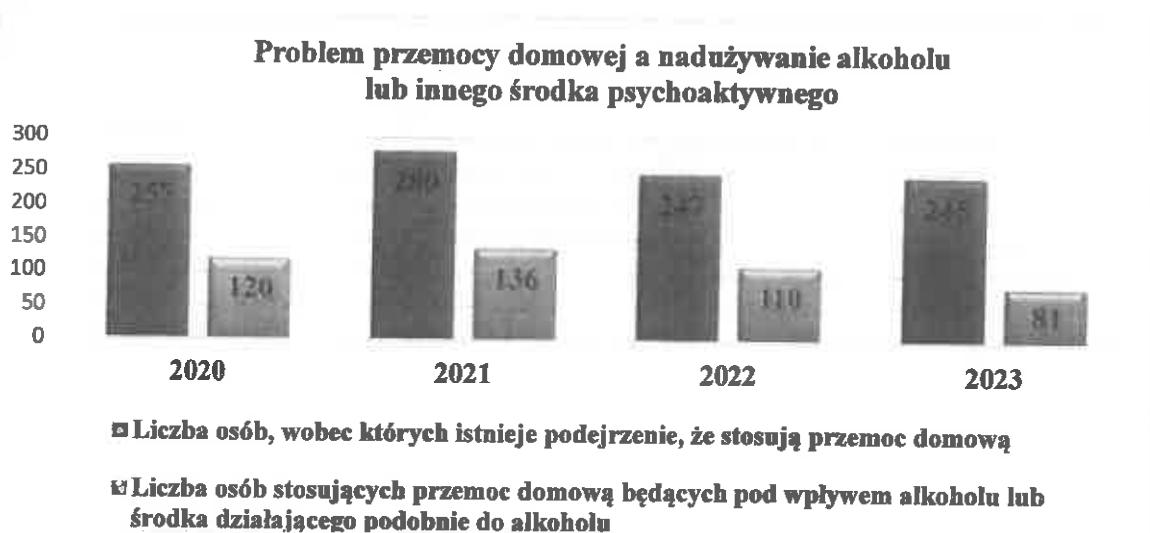
Wykres 4. Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Przemoc domowa często współwystępuje z problemem nadużywania alkoholu przez osobę stosującą przemoc. Na przestrzeni lat 2020-2023 niemal połowa osób stosujących przemoc domową w trakcie interwencji znajdowała się pod wpływem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. Skalę problemu współwystępowania zjawiska przemocy domowej z problemem nadużywania alkoholu lub innego środka psychoaktywnego obrazuje kolejny wykres.

Wykres 5. Problem przemocy domowej a nadużywanie alkoholu lub innego środka psychoaktywnego

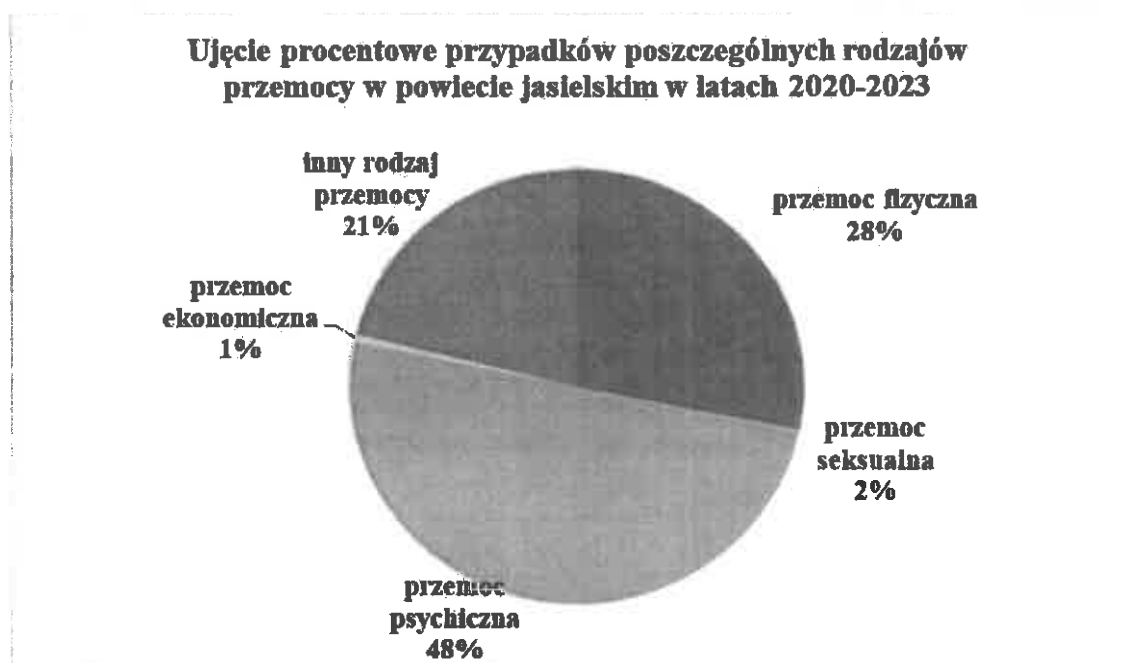
Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

W związku z współwystępowaniem problemu przemocy domowej z problemem nadużywania alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu w latach 2020-2023 do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub do wytrzeźwienia doprowadzono łącznie 310 osób.

Najczęściej stosowanym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna. Na przestrzeni ostatnich 4 lat na terenie powiatu jasielskiego odnotowano 987 przypadków wystąpienia przemocy psychicznej. Drugim rodzajem przemocy, który występuje najczęściej jest przemoc fizyczna (578 odnotowanych przypadków), natomiast w następnej kolejności pojawia się przemoc seksualna (40 przypadków), przemoc ekonomiczna (11 przypadków) oraz przemoc podejmowana za pomocą środków komunikacji elektronicznej (5 przypadków). Komenda Powiatowa Policji w Jasle odnotowała również 433 przypadki przemocy określonej jako „inny rodzaj przemocy”.

Dane dotyczące przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w powiecie jasielskim na przestrzeni 2020-2023 roku w ujęciu procentowym obrazuje poniższy wykres.

Wykres 6. Rodzaje przemocy na przestrzeni lat 2020 - 2023

Źródło: dane statystyczne KPP w Jasle

Na powyższym wykresie nie uwzględniono przypadków przemocy podejmowanej za pomocą środków komunikacji elektronicznej, ponieważ dane dotyczące tego rodzaju przemocy są brane pod uwagę dopiero od 2023 roku (zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Analiza danych statystycznych udostępnionych przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Prokuratury Rejonowej w Jaśle, na przestrzeni lat 2020-2023, można dostrzec tendencję wzrostową w zakresie liczby prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk. Natomiast, w przypadku liczby aktów oskarżenia skierowanych do sądu w związku z podejrzeniem przestępstwa z art. 207 kk, widoczna jest tendencja malejąca. Szczegółowe dane przedstawiono w Tabeli 2.

Tabela 2. Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	182	152	174	208
Liczba aktów oskarżenia skierowanych do Sądu w związku z podejrzeniem przestępstw z art. 207 kk	33	46	35	26
Liczba wniosków o wyrok skazujący w trybie art. 335§1 kpk	Brak danych	5	3	4

Źródło: dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle

**Analiza danych statystycznych udostępnionych
przez Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące na terenie
powiatu jasielskiego**

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na gminy obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy, na który składają się między innymi: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia, a także tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadaniem zespołów interdyscyplinarnych jest koordynowanie działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym przede wszystkim diagnozowanie problemu przemocy domowej, realizowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, w tym działań interwencyjnych, jak również inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Ponadto, zadaniem zespołów jest rozpowszechnianie informacji na temat instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i form udzielanej pomocy. Zespół interdyscyplinarny po otrzymaniu zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej, nie później niż w terminie 3 dni, powołuje grupę diagnostyczno-pomocową w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji.

Poniższa tabela przedstawia dane statystyczne udostępnione przez poszczególne zespoły interdyscyplinarne funkcjonujące na terenie powiatu jasielskiego, które uwzględniają liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2023 na terenie Miasta Jasła oraz gmin znajdujących się na terenie powiatu jasielskiego z wyłączeniem procedur wszczętych przez Komendę Powiatową Policji w Jasle.

Tabela 3. Liczba procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych przez Zespoły Interdyscyplinarne na terenie powiatu jasielskiego

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”			
		2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
1.	Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Jasle	16	20	21	35
2.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Brzyska	4	0	6	7
3.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Dębowiec	1	0	1	3
4.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Jasło	3	5	8	4
5.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Kolaczyce	1	10	8	10
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Kraspna	0	0	0	1
7.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Nowy Żmigród	3	2	4	8
8.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Osiek Jasielski	0	2	1	2
9.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Skołyszyn	3	7	5	8
10.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Tarnowiec	2	2	0	1
OGÓŁEM		33	48	54	79

Źródło: dane statystyczne Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu jasielskiego

Analiza danych zawartych w Tabeli 3. pozwala stwierdzić, że w roku 2023, w porównaniu do lat poprzednich nastąpił znaczący wzrost procedur „Niebieskie Karty”, które zostały wszczęte przez podmioty inne, niż Policja.

**Analiza danych statystycznych udostępnionych
przez Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Osób Doznających
Przemocy Domowej**

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonują 4 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, których celem jest udzielanie kompleksowej pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy domowej, w tym zapewnienie pomocy w formie schronienia. Z danych uzyskanych bezpośrednio od przedstawicieli specjalistycznych ośrodków wsparcia funkcjonujących na terenie województwa podkarpackiego wynika, że mieszkańcy powiatu jasielskiego bardzo rzadko decydują się na korzystanie z takiej formy pomocy, co obrazują dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia w SOW

Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	Liczba osób doznających przemocy domowej z powiatu jasielskiego korzystających z pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
SOW Gorzyce	0	0	0	0
SOW Korytniki	0	0	0	0
SOW Lesko	6	2	2	2
SOW Nowa Szczytna	0	0	0	0

Źródło: dane statystyczne Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia

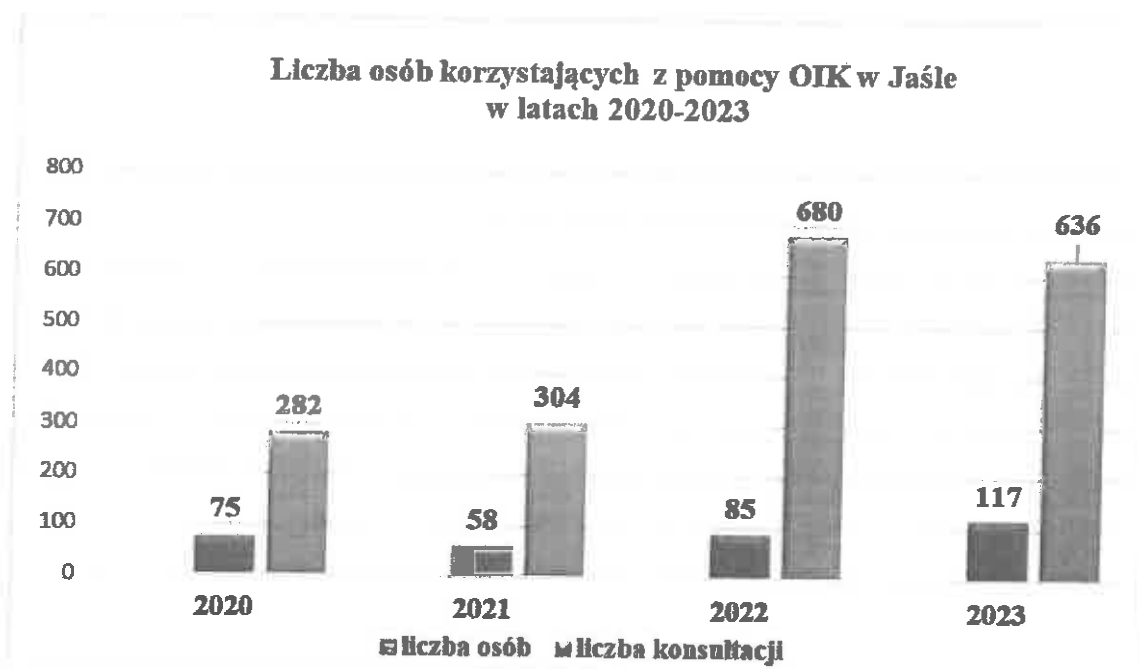
W dniu 17 kwietnia 2015 roku zostało zawarte porozumienie w sprawie ustalenia zasad współpracy oraz podejmowanych wspólnych działań na rzecz osób doznających przemocy domowej pomiędzy Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej SOS w Lesku a Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle, w którego strukturze działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Analiza danych statystycznych Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle

Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle oferuje pomoc osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych oraz realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. W Ośrodku można uzyskać specjalistyczną pomoc w formie interwencji kryzysowej, oddziaływań terapeutycznych, porad i konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, socjalnych i prawnych.

Poniższe dane obrazują liczbę osób korzystających ze specjalistycznej pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle w latach 2020-2023.

Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy OIK w Jaśle w latach 2020-2023

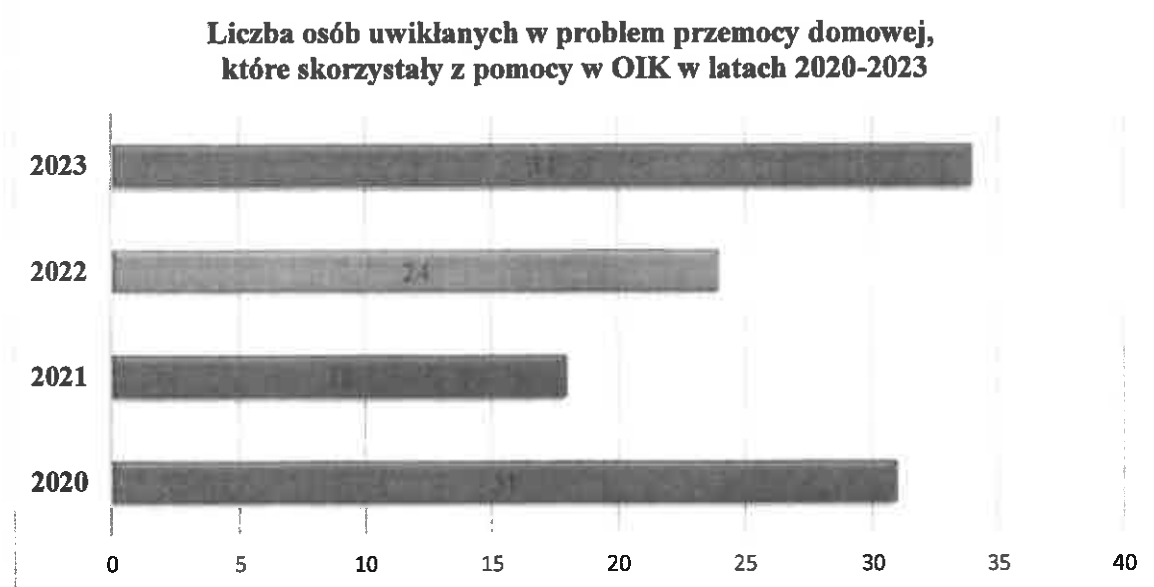
Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Na podstawie danych zawartych na Wykresie 7. można wnioskować, że w roku 2023 znacznie wzrosła liczba osób będących w sytuacjach kryzysowych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy i wsparcia w Ośrodku. Natomiast liczba udzielonych konsultacji i porad plasuje się na podobnym poziomie, co w roku 2022.

Liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka jest niższa w latach 2020-2021, co prawdopodobnie związane jest z trwającą wówczas epidemią COVID oraz wynikającymi z tego ograniczeniami.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle udziela specjalistycznej pomocy osobom uwięzonym w problem przemocy domowej. Liczbę osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy i wsparcia w Ośrodku w latach 2020-2023 obrazuje kolejny wykres.

Wykres 8. Osoby z problemem przemocy domowej korzystające z pomocy OIK w Jaśle w latach 2020-2023

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

W 2023 roku planowano realizację „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w Powiecie Jasielskim na rok 2023”, który został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr LXXVIII/566/2023 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 24 lipca 2023 r. Mimo ciągłej rekrutacji, do uczestnictwa w Programie nie zgłosiła się ani jedna osoba, co uniemożliwiło jego realizację. Osobom stosującym przemoc domową, które zgłosiły się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej udzielano specjalistycznej pomocy psychologicznej w formie konsultacji indywidualnych o charakterze oddziaływań terapeutycznych i/lub poradnictwa w zakresie radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez używania przemocy.

Podsumowanie i wnioski:

- Na przestrzeni ostatnich 3 lat występuje tendencja spadkowa w zakresie liczby formularzy „Niebieska Karta – A” wszczętych przez funkcjonariuszy KPP w Jaśle.
- Grupę osób stosujących przemoc domową w zdecydowanej większości stanowią mężczyźni, natomiast grupę osób, która doznaje przemocy stanowią przede wszystkim kobiety, w mniejszym stopniu dzieci.
- Występuje silna korelacja między stosowaniem przemocy domowej a używaniem lub nadużywaniem alkoholu. Niemal połowa osób stosujących przemoc domową na przestrzeni ostatnich 4 lat, w chwili interwencji, znajdowała się pod wpływem alkoholu lub innego środka psychoaktywnego.
- Najczęściej występującymi formami przemocy jest przemoc psychiczna i przemoc fizyczna.
- Zauważalna jest tendencja wzrostowa w zakresie liczby prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk prowadzonych przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle.
- Dane udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne wskazują, że na przestrzeni lat 2020-2023 wyraźnie wzrosła liczba procedur Niebieskie Karty wszczętych przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
- W latach 2020-2023 z pomocy w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej SOS w Lesku skorzystało łącznie 12 osób z terenu powiatu jasielskiego.
- Na przestrzeni lat, które obejmuje niniejsza diagnoza, ze specjalistycznej pomocy i wsparcia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle skorzystało 335 osób, w tym 107 osób uwikłanych w problem przemocy domowej. Klientom Ośrodka udzielono łącznie 1902 porad i konsultacji.

Analiza

lokalnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową

Analiza lokalnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową pozwala na określenie mocnych stron systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu jasielskiego oraz ukazuje bariery i utrudnienia w skutecznym przeciwdziałaniu przemocy domowej. Została opracowana na podstawie danych własnych oraz informacji uzyskanych od ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu jasielskiego.

Lokalne czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową:

- działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego w strukturze PCPR w Jaśle,
- działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle,
- interdyscyplinarna współpraca instytucji i służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu,
- dostęp do bezpłatnej specjalistycznej pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej,
- dostosowanie form pomocy do bieżących potrzeb – poradnictwo telefoniczne oraz online,
- wzrost wiedzy i świadomości lokalnej społeczności nt. problemu przemocy domowej poprzez rozpowszechnianie ulotek, broszur, organizowanie i realizowanie kampanii społecznych, edukacyjnych, informacyjnych oraz warsztatów profilaktycznych dla lokalnej społeczności,
- systematyczne aktualizowanie i rozpowszechnianie informatora o formach oferowanej pomocy dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej i osób znajdujących się w kryzysie na terenie powiatu jasielskiego,
- realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- realizacja powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- aktualna diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu,

- realizowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- działalność zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych,
- skuteczne rozwiązania prawne służące zapewnieniu bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej,
- możliwość skorzystania przez osoby doznające przemocy domowej ze schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia funkcjonujących na terenie województwa,
- całoroczny dostęp do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- możliwość obligowania przez zespół interdyscyplinarny osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego – systematyczne podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez pracowników działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Lokalne czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową:

- obawa i lęk osoby doznającej przemocy przed reakcją osoby stosującej przemoc, eskalacją przemocy oraz przed wykluczeniem społecznym,
- zależność ekonomiczno-bytowa osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc domową,
- negatywne wzorce zachowań społecznych funkcjonujące w środowisku lokalnym, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
- brak wiary osób doznających przemocy domowej w skuteczność oferowanej pomocy,
- niechęć ze strony rodzin uwikłanych w problem przemocy do współpracy w zakresie rozwiązywania problemów wynikająca między innymi z wyuczonej bezradności lub obawy przed wtórną wiktymizacją,
- ukrywanie przemocy domowej wynikające z biernej postawy świadków, niskiej wiedzy na temat mechanizmów przemocy,
- nieprawidłowe przekonania na temat zjawiska przemocy domowej, funkcjonujące w społeczeństwie mity i stereotypy przyzwalające na przemoc,
- brak całodobowego ośrodka oraz hostelu na terenie powiatu jasielskiego dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym osób doznających przemocy domowej,

- wysoka korelacja stosowania przemocy domowej z problemem nadużywania alkoholu i/lub innych środków psychoaktywnych,
- niechęć osób stosujących przemoc domową do korzystania ze specjalistycznej pomocy, w tym do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- nadmiar obowiązków pracowników działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, problem wypalenia zawodowego.

Rekomendacje:

1. Na terenie powiatu jasielskiego występują potrzeby związane z zapewnieniem pomocy w formie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym osobom doznającym przemocy domowej.
2. Należy podejmować działania zmierzające do rozbudowy sieci wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym dla osób doznających przemocy domowej.
3. Należy kontynuować działania informacyjne oraz edukacyjne na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości szukania pomocy, jak również na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych.
4. Należy podejmować działania profilaktyczno-edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w celu ukazywania alternatywnych form spędzania czasu wolnego i zapobiegania występowaniu zachowań ryzykownych.
5. Należy kontynuować działania informacyjne na temat rekrutacji do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową.
6. Zjawisko przemocy domowej w wysokim stopniu koreluje z problemem nadużywania alkoholu/środków psychoaktywnych przez osoby stosujące przemoc domową. Należy dostosować działania pomocowe adekwatne do w/w problemu.

7. Cele i zadania, realizatorzy, harmonogram i wskaźniki realizacji Programu

Cel główny: Promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych wśród rodziców i opiekunów prawnych dzieci z powiatu jasielskiego.							
Cel szczegółowy 1: Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych wśród społeczności lokalnej.							
Lp.	ZADANIE DO REALIZACJI	REALIZATORZY	PODMIOTY WSPIERAJĄCE	TERMIN REALIZACJI	ODBIORCY	WSKAŹNIKI	WARTOŚĆ DOCELOWA W 2025 ROKU
1.1.	Opracowanie oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat właściwych postaw rodzicielskich, metod wychowawczych, prawidłowych relacji rodzinnych, itp.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna, - organizacje pozarządowe	2024 - 2025	- mieszkańcy powiatu jasielskiego, - instytucje, służby działające w obszarze pomocy dziecku i rodzinie	- Liczba opracowanych materiałów - Liczba rozpowszechnionych materiałów	1 100
1.2.	Organizowanie kampanii społecznych skierowanych do rodziców, opiekunów prawnych, rodziców zastępczych na temat właściwych postaw rodzicielskich, metod wychowawczych, prawidłowych relacji rodzinnych, itp.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - policja, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- rodzice, - opiekunowie prawni, - rodzice zastępczy	- Liczba zorganizowanych kampanii społecznych	2

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy rodzinom z terenu powiatu jasielskiego.

Lp.	ZADANIE DO REALIZACJI	REALIZATORZY	PODMIOTY WSPIERAJĄCE	TERMIN REALIZACJI	ODBIORCY	WSKAŹNIKI	WARTOŚĆ DOCELOWA W 2025 ROKU
3.1.	Udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej, terapeutycznej, pedagogicznej, prawnej dla rodzin znajdujących się w kryzysie oraz dla rodzin dysfunkcyjnych.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna, - jednostki ochrony zdrowia	2024 – 2025	- rodziny z terenu powiatu jasielskiego	- Liczba osób/rodzin, które skorzystały z pomocy psychologicznej, terapeutycznej, pedagogicznej, prawnej	150
3.2.	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla rodziców, opiekunów prawnych dzieci i młodzieży, rodziców zastępczych.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- rodzice, - opiekunowie prawni, - rodzice zastępczy	- Liczba osób/rodzin, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego	20
3.3.	Podjęmowanie działań interwencyjnych w rodzinach zagrożonych lub dotkniętych przemocą.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - policja, - sąd, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- rodziny z terenu powiatu jasielskiego	- Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty - Liczba dzieci odebranych w trybie interwencyjnym	2 2

3.4.	Organizowanie grupowych form wsparcia dla rodziców, opiekunów prawnych dzieci i młodzieży, rodziców zastępczych.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- rodzice, - opiekunowie prawni, - rodzice zastępczy	- Liczba zorganizowanych grup wsparcia	1
3.5.	Rozpowszechnianie informacji teleadresowych o instytucjach pomocowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz pomocy rodzinie.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - policja, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- mieszkańcy powiatu jasielskiego	- Liczba rozpowszechnionych informatorów	100
Cel szczegółowy 4: Promowanie postaw wolnych od przemocy wśród dzieci i młodzieży z terenu powiatu jasielskiego.							
Lp.	ZADANIE DO REALIZACJI	REALIZATORZY	PODMIOTY WSPIERAJĄCE	TERMIN REALIZACJI	ODBIORCY	WSKAŹNIKI	WARTOŚĆ DOCELOWA W 2025 ROKU
4.1.	Opracowanie oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjnych edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, prawidłowych relacji rodzinnych, rówieśniczych, itp.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- dzieci i młodzież z terenu powiatu jasielskiego	- Liczba opracowanych materiałów - Liczba rozpowszechnionych materiałów	1 100

4.2.	Organizowanie prelekcji, warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, prawidłowych relacji rodzinnych, rówieśniczych, komunikacji interpersonalnej, koncepcji porozumienia bez przemocy, radzenia sobie ze złością, agresją, itp.	- OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - policja, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- dzieci i młodzież z terenu powiatu jasielskiego	- Liczba zorganizowanych prelekcji, warsztatów	1
Cel szczegółowy 5: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub doświadczeniem przemocy.							
Lp.	ZADANIE DO REALIZACJI	REALIZATORZY	PODMIOTY WSPIERAJĄCE	TERMIN REALIZACJI	ODBIORCY	WSKAŹNIKI	WARTOŚĆ DOCELOWA W 2025 ROKU
5.1.	Organizowanie konferencji, szkoleń, spotkań tematycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, udzielania efektywnej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy.	- Starostwo Powiatowe w Jasle, - OIK w Jasle, - PCPR w Jasle	- ośrodki pomocy społecznej, - policja, - poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2024 - 2025	- instytucje, służby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	- Liczba zorganizowanych konferencji, szkoleń, spotkań tematycznych - Liczba osób uczestniczących	1 25
5.2.	Udział w konferencjach, szkoleniach, spotkaniach tematycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, udzielania efektywnej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy.	- OIK w Jasle	- PCPR w Jasle	2024 - 2025	- instytucje, służby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	- Liczba konferencji, szkoleń, spotkań tematycznych - Liczba osób uczestniczących	4 2

8. Adresaci Programu

„Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025” skierowany jest do ogółu społeczności lokalnej Powiatu Jasielskiego, a w szczególności do:

- rodzin zagrożonych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci,
- rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej,
- rodzin dysfunkcyjnych, niewydolnych wychowawczo,
- rodzin w trudnej sytuacji życiowej,
- dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- przedstawicieli władz lokalnych, instytucji oraz służb działających w obszarze pomocy rodzinie i przeciwdziałania przemocy domowej.

9. Sposób realizacji Programu

Realizatorem i koordynatorem działań zawartych w Programie będzie Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle we współpracy z podmiotami i instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

10. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość Programu

„Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025” będzie monitorowany przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle w oparciu o wskaźniki działań m.in. poprzez analizę sprawozdań składanych corocznie przez podmioty realizujące zadania określone w Programie.

Program podlegał będzie ewaluacji, która będzie polegała na ocenie procesu realizacji Programu, a także jego efektów. Zostanie dokonana na podstawie analizy ilościowej i jakościowej pod kątem oceny efektów działań i ich stopnia zgodności z założonymi celami i rezultatami. Do ewaluacji zostaną wykorzystane następujące metody: ankieta, obserwacja, analiza dokumentów (sprawozdań, protokołów, zaświadczeń, list obecności itp.). Ewaluacja

będzie przeprowadzona do końca marca – po zakończeniu każdego roku realizacji Programu. Po zakończeniu realizacji Programu zostanie przeprowadzona ewaluacja końcowa. Wyniki ewaluacji będą podstawą do ewentualnej modyfikacji ujętych w nim celów oraz przewidzianych zadań.

Ocena realizacji Programu w formie sprawozdania zostanie przedstawiona Radzie Powiatu w Jaśle i stanowić będzie integralną część sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

11. Finansowanie Programu

„Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Jasielskim na lata 2024-2025” będzie finansowany ze środków pochodzących z budżetu Powiatu Jasielskiego. Ponadto środki finansowe na realizację Programu mogą pochodzić również z:

- budżetu Wojewody Podkarpackiego
- budżetu państwa w ramach dotacji na realizację zadań własnych,
- budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- innych programów i grantów.

12. Zakładane rezultaty Programu

- 1) Zwiększenie świadomości na temat problemu przemocy domowej, prawidłowych metod i postaw wychowawczych wśród społeczności lokalnej.
- 2) Podniesienie poziomu wiedzy rodziców, opiekunów prawnych na temat prawidłowych metod i postaw wychowawczych, zagrożeń wynikających ze stosowania przemocy domowej oraz konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem przemocy.
- 3) Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie wspierania rodzin.
- 4) Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat problemu przemocy domowej, prawidłowych relacji rodzinnych, konstruktywnej komunikacji w rodzinie.
- 5) Podniesienie kompetencji osób pracujących w obszarze pomocy rodzinie i przeciwdziałania przemocy domowej.

Podsumowanie

Przemoc domowa jest problemem, który może w sposób pośredni lub bezpośredni dotknąć każdego z nas. Amerykański kryminolog, W. Brandon, za najbardziej niebezpieczne miejsce na ziemi uznał dom rodzinny po zmierzchu. Przemoc stosowana przez najbliższych jest źródłem cierpienia, zaburza relacje rodzinne, uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Doznawanie przemocy w dzieciństwie stanowi przyczynę wielu zaburzeń intelektualnych, emocjonalnych, a także społecznych. Największym zagrożeniem wynikającym z długotrwałych urazów psychicznych związanych z doznawaniem przemocy w dzieciństwie może być nieprawidłowy rozwój osobowości, który w znacznym stopniu utrudnia, a nawet uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie w życiu dorosłym. Stosowanie nieprawidłowych metod wychowawczych, jak również przemocy wobec dzieci skutkuje modelowaniem nieakceptowanych społecznie wzorców, schematów, zachowań. Dzieci wychowywane w rodzinach uwikłanych w problem przemocy domowej uczą się patologicznych reakcji na sytuacje trudne, mają problemy z konstruktywną komunikacją i utrzymaniem stałych relacji. Obowiązkiem rodziców i opiekunów prawnych jest zapewnienie właściwych warunków do prawidłowego rozwoju dziecka. Pamiętajmy więc, że:

„Dzisiejsze zakochane dziecko, to to, które wczoraj pieściliśmy. Dzisiejsze roztropne dziecko, to to, któremu wczoraj dodawaliśmy otuchy. Dzisiejsze serdeczne dziecko, to to, któremu wczoraj okazywaliśmy miłość. Dzisiejsze mądre dziecko, to to, które wczoraj wychowywaliśmy. Dzisiejsze wyrozumiałe dziecko, to to, któremu wczoraj przebaczyliśmy. Dzisiejszy człowiek, który żyje miłością i pięknem, to dziecko, które wczoraj żyło radością.”

- R. Roussell

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU w JAŚLE

Grzegorz Pers